

Bisdom Rotterdam

KERSTPAKKETTEN

Veel PCI-en en diaconale werkgroepen houden zich in het najaar bezig met de voorbereiding van een kerstpakkettenactie. De omvang en aard van deze activiteiten lopen uiteen. Zoals je grote en kleine pakketten hebt, zo heb je ook grote en kleine acties. Uit de veelheid aan plannen haal ik enige elementen naar voren. Wellicht helpen zij bij het opzetten van uw eigen actie voor dit of een volgend Kerstfeest.

a. de aard van de actie

In de praktijk kom ik allerlei mengvormen tegen en de motieven lopen ook door elkaar, maar ik wil een onderscheid maken in twee typen:

- de meer diaconaal gerichte kerstactie
- de meer pastoraal getinte kerstactie

Het eerste type richt zich primair op de materieel noodlijdenden, het tweede type wil vooral tot uiting brengen dat de ontvanger in de donkere dagen voor Kerstmis niet vergeten wordt, maar ook deel uitmaakt van de (geloofs) gemeenschap. Bij het eerste type gaat het vaak om een materieel goed gevulde doos levensmiddelen, bij het tweede type staat de attentiewaarde voorop (een kaars, een bloemetje, een kerststukje). Bij het eerste type is de noodsituatie het uitgangspunt en kijkt men veel minder naar het kerkelijk lidmaatschap ("het doet er niet toe of ze van het houtje zijn of niet"), bij het tweede type worden een of meerdere categorieën uit de parochiële kaartenbak gelicht (alle 75- of 80-plussers, de zieken en gehandicapten, de families die dit jaar een gezinslid hebben verloren, de eenzamen). Bij het eerste type werken PCI-en en de diaconieën van de protestantse kerken nog wel eens samen, het tweede type is exclusief gericht op de leden van de eigen parochie.

Samengevat: bij de diaconaal gerichte kerstactie gaat het vaak om een groot pakket voor een kleine groep noodlijdenden (hoewel die omvang nog aanzienlijk kan zijn als de plaatselijke kerken hierbij samenwerken), terwijl de pastoraal getinte kerstactie bestaat uit een klein gebaar voor een relatief grote groep.

Beide benaderingen sluiten elkaar niet uit en er zullen mensen zijn, die via beide invalshoeken in aanmerking komen voor een kerstpakket. Maar doordenken langs deze lijnen leidt wel tot wezenlijk andere acties.

b. de inhoud van het pakket

Veel tijd en energie wordt besteed aan het samenstellen van de kerstpakketten. Wat moet er dit jaar in? Soms worden lokale middenstanders of supermarkten benaderd om tegen een vriendenprijs bepaalde producten te leveren of een heel pakket (Bergschenhoek). Andere parochies wenden zich tot de Wereldwinkel voor fair tradeproducten of betrekken producten van een goede doelenorganisatie (Unicefkaarten, kaarsen van Amnesty International).

Waar een kerstactie meer diaconaal gericht is, zie ik een tendens om de pakketten niet zozeer te vullen met luxueuze artikelen als wel met goed houdbare voedingsmiddelen of er een aardigheidje van te maken, vergezeld van een envelop met inhoud (cash of tegoedbonnen van supermarkten als de C1000). Dat geld kan men dan naar eigen inzicht gebruiken voor de kerstboodschappen.

c. de doelgroep

Wie krijgen een pakket? Verschillende bronnen worden geraadpleegd voor het opstellen van een lijst ontvangers: de eigen hulpverleningscontacten van het afgelopen jaar, de wijkcontactpersonen en pastorale bezoeks groepen, de pastores, de kaartenbak van de parochie. Een enkele parochie stelt

parochianen in de gelegenheid namen te noemen van mensen die een pakket goed zouden kunnen gebruiken.

Soms worden ook derden ingeschakeld. In de oude gemeente Ter Aar bestaat al jarenlang de gewoonte dat de kerken een lijst opstellen van mensen die naar hun mening in aanmerking komen voor een kerstpakket. Die lijst gaat naar de sociale dienst, die de lijst mag aanvullen maar geen namen mag schrappen. De gemeente stuurt vervolgens een brief naar alle mensen op de lijst met de uitnodiging om op een bepaalde dag tegen overhandiging van de brief een kerstpakket te komen ophalen op een van de vier neutrale verdeelpunten. De kerken bekostigen de kerstpakketten. Van dit aanbod wordt ruim gebruik gemaakt: weinig kerstpakketten blijven over. In Oudewater krijgen alle cliënten van de sociale dienst een kerstgift, die betaald wordt door de gezamenlijke kerken.

In Alphen aan den Rijn-Ridderveld benadert men het hoofd van de basisschool met de vraag, of hij nog adressen weet van mensen die leven aan de rand van het minimum. Zij krijgen dan vervolgens een pakket thuisbezorgd onder het motto "een attentie van de kerk". Ook hier geldt, dat niet gekeken wordt naar het kerkelijk lidmaatschap.

Verskillende interkerkelijke acties richten zich op specifieke diaconale doelgroepen, zoals vluchtelingen (voorbeeld: IDB Ridderkerk, Woerden) of klanten van de Voedselbank (zie h).

d. zelf lijst ontvangers opstellen of uitbesteden

Het zelf opstellen van een lijst van ontvangers van een kerstpakket kan heel arbeidsintensief zijn, zeker als men door het jaar heen weinig directe contacten heeft met mensen in nood en het netwerk van de PCI of parochie beperkt is. Een oplossing kan zijn, dat men samenwerking zoekt met een organisatie die deze diaconale contacten wel heeft ('uitbesteden'). De parochie levert dan een aantal pakketten af bij de plaatselijke afdeling van Vluchtelingenwerk, de Voedselbank, een zorginstelling of inloophuis. Die zorgt dan voor de distributie onder haar doelgroep. Overtuig je van te voren wel, of anderen niet op hetzelfde idee gekomen zijn (zie onder g).

De omgekeerde beweging doet zich ook voor. Serviceclubs als de Rotary benaderen soms een parochie of PCI met de vraag, of zij mensen in nood kennen die in aanmerking komen voor een kerstpakket namens deze serviceclub.

e. de rol van de PCI

Caritasinstellingen zijn op verschillende manieren betrokken bij kerstacties. In sommige gevallen beperkt de rol zich bewust tot die van geldgever en voeren anderen de actie uit. In andere parochies liggen organisatie en uitvoering volledig in handen van de PCI en is de kerstactie qua tijdsbesteding de belangrijkste activiteit van het jaar. Zeker in de kleinere parochies in de dorpen wordt het afleveren van een pakket of attentie benut als een kans voor het onderhouden van de (persoonlijke) contacten. Niet zelden wordt het gesprek meer gewaardeerd dan het materiële geschenk.

Hier en daar komt de vraag op, of de PCI wel alle vormen van kerstacties moet bekostigen. Waar de kerstactie vooral bestaat uit een kersttentie voor een brede groep oudere parochianen, treedt men in gesprek met het parochiebestuur om een deel of het geheel ten laste te laten komen van de parochie: is zo'n brede kersttentie wel een vorm van caritas?

f. herverdeling

Een opvallende variant in de kerstacties is de herverdeling van kerstpakketten. In sommige parochies (b.v. in de stad Rotterdam) worden parochianen, die vanwege hun werk of relaties meerdere kerstpakketten ontvangen, opgeroepen deze in te leveren op een centraal adres, van waaruit ze verdeeld worden onder mensen die geen kerstpakket ontvangen. De parochie van Nieuwkoop richt zich ook op bedrijven in de omgeving met de oproep om teveel ingeslagen kerstpakketten voor herverdeling ter beschikking te stellen. Uit de wijde omtrek wordt hierop positief gereageerd.

Elders worden mensen uitgenodigd om voor de kerstdagen dubbel boodschappen te gaan doen en de tweede boodschappentas in te leveren op het centrale adres. Hieruit worden dan nieuwe pakketten samengesteld. Een variant is de oproep om artikelen te kopen die op een boodschappenbriefje staan en die voor een bepaalde datum in te leveren.

g. de noodzaak van afstemming

Kerken zijn niet de enige organisaties die kerstpakketten bezorgen bij hun leden of bij mensen in nood. Sommige mensen ontvangen uit meerdere hoeken een kerstpakket, terwijl anderen (veelal de stille armen) verstoken blijven van enige aandacht. Dat is niet geheel te voorkomen, maar enige afstemming tussen bijvoorbeeld de bezoekgroep en de plaatselijke Zonnestraalafdeling kan zorgen voor een betere verdeling. In een middelgrote gemeente bleek, dat diaconieën en PCI-en algemene kerstpakketten bezorgden bij dezelfde huiskamers van enige grote zorginstellingen, terwijl andere instellingen geen enkel pakket kregen.

h. kerstpakketten en Voedselbank

De Voedselbank is er door haar formule in geslaagd om armoede zichtbaar te maken. In 2006 kregen landelijk 12.000 gezinnen wekelijks een voedselpakket uitgereikt. Veel parochies zijn op een of andere manier betrokken bij het werk van de plaatselijke voedselbank: als uitdeelpunt, via het leveren van vrijwilligers of bestuursleden, het inzamelen van levensmiddelen en andere gewenste artikelen, het houden van collectes en andere financiële bijdragen. De klanten van de Voedselbank zijn een gemakkelijk traceerbare doelgroep voor een diaconale kerstactie. In samenwerking met de plaatselijke Voedselbank kan een dergelijke actie worden opgezet. De Antoniusparochie in Gouda zorgt al enige jaren via het inzamelen van levensmiddelen en andere producten ervoor, dat de plaatselijke Voedselbank ook in de week tussen Kerstmis en Oud en Nieuw voedselpakketten kan verstrekken als men geen bulkproducten ontvangt van het landelijk distributiecentrum. Elders zamelt men wat meer luxueuze producten in om de voedselpakketten feestelijk aan te kleden.

i. wel of geen afzender

Bij diaconale kerstpakketacties komt soms de vraag op of het pakket anoniem gegeven moet worden of dat een afzender moet worden vermeld (de parochie, de PCI, de gezamenlijke kerken). De ervaring leert dat de laatste optie te verkiezen is. Ontvangers hebben het gevoel serieus genomen te worden wanneer ze de gelegenheid krijgen om te bedanken. Die mogelijkheid wordt hen ontnomen bij een anonieme gift.

Op het kaartje kan ook een kerstgroet of kerstwens vermeld worden. Maar een kerstpakket is geen evangelisatiemiddel.

j. alternatieven

Het uitdelen van een kerstpakket is niet de enige manier waarop parochies extra zorg kunnen besteden aan mensen in nood. In Delft organiseert het rk stadsdiaconaat een kerstviering en -maaltijd voor dak- en thuislozen. In Poeldijk organiseert de stuurgroep Diaconie elk jaar een kerstmaaltijd voor mensen van wie bekend is dat ze met de feestdagen alleen thuiszitten. Dat doet ook de Werkgroep Alleenstaanden in Rodenijs.

Jan Maasen

Versie: september 2007.

Reacties, aanvullingen en opmerkingen graag naar j.maasen@bisdomrotterdam.nl